

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 332/2025-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] zastúpenej JUDr. Jurajom Dziakom, advokátom, Vajanského 26, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/49/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/49/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 13C/49/2021 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 5. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/49/2021 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje okresnému súdu prikázať konať bez zbytočných prieťahov a domáha sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia 2 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti.

2. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 332/2025-11 z 23. júna 2025 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručenou okresnému súdu 17. júna 2021 proti žalovanému domáha určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Okresný súd v písomnej fáze konania uskutočnil prvotné procesné úkony začiatkom roka 2022 a od doručenia dupliky žalovaného v júli 2022 je nečinný. Postup okresného súdu urgoval aj žalovaný, keď v júni 2023 žiadal o určenie termínu pojednávania.

4. Sťažovateľka uvádza, že v napadnutom konaní nebolo ani po takmer tri a pol roku (ku dňu podania ústavnej sťažnosti) právoplatne rozhodnuté a od podania žaloby sa neuskutočnilo žiadne pojednávanie. Podľa jej tvrdenia patrí predmet sporu k štandardnej agende všeobecného súdnictva a k prieťahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani v dôsledku správania sporových strán.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka vo vzťahu k postupu okresného súdu v napadnutom konaní namieta jeho nečinnosť. Nečinnosť vzhladá v období od 6. augusta 2021 (keď sťažovateľka reagovala na výzvu okresného súdu zo 6. júla 2021) do 29. apríla 2022 (keď okresný súd adresoval žalovanému výzvu na vyjadrenie). Tiež argumentuje, že okresný súd bol následne nečinný aj od 13. júla 2022, a to až do podania ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprO/735/2025 doručenom ústavnému súdu 18. augusta 2025 v podstatnom uviedol, že v prípade napadnutého konania ide o skutkovo komplexný spor súvisiaci s okolnosťami prevodu sporných nehnuteľností uskutočneného pred takmer sto rokmi a počiatky sporu siahajú do obdobia prinajmenšom deviatich rokov pred podaním žaloby. Uviedol, že v predmetnom spore sťažovateľka žalobu odôvodnila iba všeobecne, následne nie celkom precízne reagovala na prvú výzvu na doplnenie rozhodujúcich skutočností a následne vôbec nereagovala na poslednú výzvu okresného súdu (na vyjadrenie k podrobnej duplike žalovaného). Sťažovateľka bola 6. júla 2021 vyzvaná na doplnenie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich jej vlastnícke právo, resp. že osoba poručiteľ'a je totožná s osobou, v ktorej prospech bolo v minulosti zapísané vlastnícke právo k v žalobe určeným pozemkom. Avšak

vo svojej odpovedi zo 6. augusta 2021 sťažovateľka opätovne len všeobecne bez ďalšieho odôvodnenia poukázala na (predbežné) závery správneho orgánu. Vo vzťahu k sťažovateľkou namietanej nečinnosti v období od 6. augusta 2021 do 29. apríla 2022 argumentoval, že žalovaný 24. augusta 2021 nahliadol do spisu, 2. novembra 2021 právny zástupca žalovaného oznámil prevzatie jeho právneho zastúpenia. Následne v mesiaci november bol zákonný sudca práceneschopný (kvôli ochoreniu COVID-19). Žalovanej sporovej strane bola 29. apríla 2022 zaslaná výzva na vyjadrenie sa k žalobe a jej doplneniu. Okresnému súdu bolo 16. mája 2022 doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe a 21. júna 2022 sťažovateľka doručila vyjadrenie, v ktorom uviedla nové dovtedy neuvedené skutočnosti, avšak k tvrdeniam žalovaného týkajúcim sa vydržania sa nevyjadrila. Dňa 11. júla 2022 bola doručená duplika žalovaného, v ktorej sa podrobne vyjadril k novým tvrdeniam sťažovateľky. Tá bola 29. júla 2022 doručená na vyjadrenie sťažovateľke, ktorá sa k nej nevyjadrila. Okresný súd zároveň argumentoval, že právny zástupca sťažovateľky zákonnému sudcovi v druhej polovici roka 2024 na jeho dotaz v súvislosti s absenciou podania vyjadrenia sťažovateľky uviedol, že protistrana ich oslovila s ponukou na mimosúdne vyriešenie sporu. Zákonný sudca preto vzhľadom na celkové množstvo pridelených vecí a absenciu akéhokoľvek prejavu záujmu zo strany sťažovateľky neurgoval podanie jej vyjadrenia k duplike žalovaného a sporovým stranám ponechal priestor na mimosúdne vyriešenie sporu. Okresný súd 4. júla 2025 nariadil pojednávanie na 29. júl 2025. Právni zástupcovia sporových strán však 24. júla 2025 zhodne požiadali o odročenie nariadeného pojednávania s poukazom na prebiehajúce mimosúdne rokovania o urovnaní sporných vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam tvoriacim predmet konania. Na základe toho okresný súd uznesením č. k. 13C/49/2021-179 z 25. júla 2025 (ďalej len „uznesenie z 25. júla 2025“) napadnuté konanie prerušil. Podanie ústavnej sťažnosti okresný súd považuje za účelové s cieľom dosiahnutia zisku. Poukázal na to, že sťažovateľka sa pred podaním ústavnej sťažnosti o vec nezaujímal.

III.2. Replika sťažovateľky:

7. Sťažovateľka sa na výzvu ústavného súdu z 21. augusta 2025 k stanovisku okresného súdu vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu 1. septembra 2025, v ktorom vyjadrila nesúhlas s argumentáciou okresného súdu a dodala, že Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) zveruje určitú mieru procesnej autonómie stranám sporu, čo sa okrem iného prejavuje aj v možnosti zväziť, či a ako sa k vyjadreniu protistrany vyjadrí druhá sporová strana. Uviedla, že po podaní žaloby sa na výzvu okresného súdu zo 6. júla 2021 obratom vyjadrila a podala aj repliku. Doplnila, že je úvahou okresného súdu, že jej procesné tvrdenia nie sú náležité, to sa však môže premietnuť do rozhodnutia vo veci samej, a nie pasívneho postoja okresného súdu. Uviedla, že podanie ústavnej sťažnosti je len následkom nečinnosti okresného súdu, a poprela jeho tvrdenia, že jej právny zástupca informoval v druhej polovici roka 2024 zákonného sudcu, že prebiehajú mimosúdne rokovania. Dodala, že v čase podania ústavnej sťažnosti sporové strany neviedli rokovania týkajúce sa mimosúdneho vyriešenia sporu. Ak by to tak bolo, okresný súd by informovali oficiálnym spôsobom. Uviedla, že okresný súd nariadil pojednávanie až po doručení mu výzvy ústavným súdom na podanie vyjadrenia k jej ústavnej sťažnosti. Dodala, že až nariadenie pojednávania viedlo nového právneho zástupcu žalovaného k tomu, aby pristúpil k mimosúdny rokovania so sťažovateľkou (o čom informoval okresný súd 23. júla 2025). Popiera, že by v jej prípade išlo podaním ústavnej sťažnosti o zneužitie práva.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, ako aj s vyjadreniami okresného súdu a sťažovateľky dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

9. Podstatou argumentácie sťažovateľky v súvislosti s namietanými prietiahmi (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) v napadnutom konaní je tvrdenie o nečinnosti okresného súdu.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (IV. ÚS 250/2025).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

12. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitnosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet napadnutého konania patrí medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Avšak vzhľadom na obsah vyjadrenia okresného súdu je potrebné pripustiť jeho istú skutkovú náročnosť.

13. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky, ústavný súd uvádza, že aj v jej postupe vzhliadol okolnosti majúce negatívny vplyv na priebeh napadnutého konania. V tejto súvislosti poukazuje na vyjadrenie okresného súdu, z ktorého vyplýva, že sťažovateľka na jeho výzvu zo 6. júla 2021 nereagovala dostatočne a že vôbec nereagovala na jeho poslednú výzvu (sťažovateľke doručení 29. júla 2022).

14. Tretím hodnotiacim kritériom je postup okresného súdu. V prvom rade je potrebné uviesť, že napadnuté konanie od podania žaloby sťažovateľky (17. júna 2021) trvá približne 5 rokov, a to bez vydania meritórneho rozhodnutia prvoinštančným súdom. Vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému prvému obdobiu nečinnosti prvoinštančného súdu, a to od augusta 2021 do apríla 2022, ústavný súd musí pripustiť, že okresný súd v uvedenom priebehu napadnutého konania nepostupoval dostatočne efektívne, resp. sa v jeho postupe vyskytla nečinnosť. Avšak na druhej strane prihliadol aj na existenciu objektívnej okolnosti uvedenej zákonným sudcom (jeho liečba ochorenia COVID-19), ktorá v danom období prispela k tomuto predĺženiu napadnutého konania.

15. Ústavný súd však vo vzťahu k priebehu napadnutého konania v následnom období uvádza, že v postupe okresného súdu bola identifikovaná jeho neodôvodnená nečinnosť, a to od júla 2022 (keď bola sťažovateľke doručená výzva) až do 4. júla 2025, keď okresný súd nariadil pojednávanie na 29. júl 2025 (ktoré sa neuskutočnilo na základe žiadosti sporových strán o jeho odročenie

vzhľadom na prebiehajúce mimosúdne rokovania, na čo došlo k prerušeniu napadnutého konania uznesením z 25. júla 2025). V tejto súvislosti tak neobstojí ani tvrdenie okresného súdu, že v tomto období sporovým stranám ponechal priestor na mimosúdne vyriešenie sporu. Navyše, ak táto skutočnosť nebola ani potvrdená sťažovateľkou (resp. táto popiera, že by prebiehali tieto rokovania). Preto je možné na ťarchu prvoinštančného súdu jednoznačne pripísať túto preukázanú 3-ročnú nečinnosť.

16. Vo vzťahu k ďalšiemu priebehu napadnutého konania ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že právny zástupca sťažovateľky podal 11. februára 2026 návrh na pokračovanie v konaní. Pred pojednávaním (nariadeným na 24. marec 2026) podal návrh na prerušenie konania (a na odročenie, resp. zrušenie nariadeného pojednávania) z dôvodu prebiehajúceho mimosúdneho rokovania sporových strán. Vzhľadom na to okresný súd uznesením sp. zn. 13C/49/2021 z 23. marca 2026 napadnuté konanie opäť prerušil (minimálne na obdobie 3 mesiacov alebo do podania návrhu niektorou zo sporových strán na jeho pokračovanie). Vo vzťahu k postupu okresného súdu od júla 2025 až do súčasnosti tak ústavný súd nekonštatuje vznik priesťahov, a to s poukazom na to, že napadnuté konanie bolo (a aj v súčasnosti je) na základe žiadostí sporových strán prerušené.

17. Ústavný súd uvádza, že od účastníkov konania obracajúcich sa na všeobecné súdy s dôverou, že bude v ich veci spravodlivo a včas rozhodnuté, nie je možné spravodlivo požadovať, aby „strpeli“ nedostatky na strane všeobecného súdu (resp. štátu) spôsobené zlou organizáciou práce či v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdov. Ústavný súd v zmysle svojej konštantnej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno-technické podmienky na riadny výkon spravodlivosti a nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľky.

18. Po zhodnotení všetkých okolností prípadu preto ústavný súd dospel v danej veci k záveru (primárne s poukazom na uvedenú nečinnosť), že napadnuté konanie trpí priesťahmi, ktoré idú na vrub postupu okresného súdu. V napadnutom konaní sa nepostupovalo v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia veci.

19. Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd uzatvára, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'účinenia

20. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní, okresnému súde prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných priesťahov (bod 2 výroku nálezu).

21. Keďže ústavný súd rozhodol, že právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez prietáhov (podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) bolo porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Požadovala priznanie zadosťučinenia 2 000 eur, čo odôvodňovala neprimeranou dĺžkou rozhodovania o jej žalobe.

22. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na to, že okresný súd ani 5 rokov od podania žaloby nevydal meritórne rozhodnutie (zohľadniac pri tom obdobie jeho nečinnosti). Zároveň zohľadnil aj nie úplne adekvátny postup sťažovateľky v napadnutom konaní, preto rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke 1 000 eur (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovел tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu).

25. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Ústavný súd za úkon právnej služby – podanie repliky k vyjadreniu okresného súdu – nárok na náhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľke nepriznal, pretože tento neobsahoval skutočnosti relevantné pre rozhodnutie vo veci.

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2026

Libor Duľa
predseda senátu